

ZAKELIJKE BESCHRIJVING BEHOREND BIJ DE ONTEIGENINGSBESCHIKKING Waterberging en Natuur Zuidelijk Westerkwartier, deelgebied Dwarsdiep.

1. Onteigeningsbelang

1.1 Aanleiding, beoogde vorm van ontwikkeling, gebruik of beheer van de fysieke leefomgeving waarvoor de onteigening nodig is

Deze zakelijke beschrijving hoort bij de (ontwerp)onteigeningsbeschikking onteigeningsbeschikking Waterberging en Natuur Zuidelijk Westerkwartier, deelgebied Dwarsdiep. Het doel van de onteigeningsbeschikking is om 12 percelen in eigendom vrij van lasten en beperkingen te verwerven. Deze percelen zijn nodig voor het kunnen realiseren van waterberging en natuur in deelgebied Dwarsdiep. Hierdoor wordt het door Provinciale Staten op 19 december 2018 vastgestelde Provinciaal Inpassingsplan Waterberging en Natuur Zuidelijk Westerkwartier (hierna: PIP) verwezenlijkt. Het PIP is sinds de invoering van de Omgevingswet (hierna: Ow) op 1 januari 2024, op grond van artikel 22.1 Ow, onderdeel van het tijdelijk deel van het omgevingsplan van de gemeente Westerkwartier.

Het PIP voorziet voor deelgebied Dwarsdiep in de integrale realisatie van drie grote opgaven voor water, natuur en waterberging. Deze opgaven leveren bijdragen aan vergroting van zowel de biodiversiteit als de waterveiligheid in de provincie Groningen. De opgaven beïnvloeden elkaar en scheppen elkaars randvoorwaarden. De hoofddoelen zijn:

- Ontwikkeling van nieuwe, kwelafhankelijke natuur.
- Robuust beekdallandschap met bijbehorende natuurtypen en gradiënten.
- Opheffing van verdroging.
- Verbetering van het leefgebied van waterplanten en -dieren.
- Regulering van afwatering en het tegengaan van wateroverlast in extreme situaties.

De realisatie van de waterberging vindt zijn oorsprong in het Nationaal Bestuursakkoord Water en vloeit voort uit project Droge voeten 2050. Voortvloeiend uit de wettelijke taak van Provinciale Staten hebben zij vastgesteld dat de waterbergingsgebieden in 2025 ingericht moeten zijn om aan de geldende waterveiligheidsnormen in 2025 te voldoen. Vanwege de integrale opgave is beperkte uitstel van voornoemde termijn geaccepteerd.

Het Dwarsdiep is een van de schakels die nog tot natuur moet worden gevormd in het kader van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Belangrijke voorwaarde voor natuurontwikkeling in dit beekdal is verhoging van de grondwaterstand en het herstel van kwelstromen. Dat is nodig voor de ontwikkeling van bijzondere kwelafhankelijke natuur, zoals nat schraalland en vochtig hooiland.

De realisatie van de waterberging en natuur Dwarsdiep voorziet in het wegnemen van de ontbrekende schakel van het systeem van zowel de verdere realisatie van eco-hydrologische relaties in de kern van het NNN als van Droge Voeten. Zonder realisatie van de waterberging en natuur Dwarsdiep ontstaat er geen aaneengesloten verbinding van het natuurlijk beeksysteem en ontbreekt een belangrijke waterberging binnen het totale maatregelenpakket Droge Voeten 2050. Zonder waterberging Dwarsdiep voldoet het maatregelenpakket Droge Voeten 2050 niet aan zijn doelstelling.

1.2 Planning en urgentie

De uitvoering van onze plannen is als volgt gepland: In het derde en vierde kwartaal van 2025 is gewerkt aan de totstandkoming van het definitieve ontwerp. De voorbereidingen voor het opstellen van het bestek zijn gestart. Naar verwachting zal de aanbesteding in het tweede kwartaal van 2026 worden afgerond. De feitelijke werkzaamheden zullen volgens planning aan het einde van het derde kwartaal van 2026 starten. Mochten op dat moment nog niet alle benodigde eigendommen in bezit zijn, dan zal indien mogelijk het werk alvast worden gestart waar mogelijk, zoals buiten het waterbergingsgebied. Wij gaan er van uit dat in 2028 alle werkzaamheden zullen zijn afgerond. Hiermee is aannemelijk dat binnen de in artikel 11.11 Ow genoemde termijn van drie jaar na het inschrijven van de onteigeningsakte een begin wordt gemaakt met de verwezenlijking van het PIP.

1.3 Noodzaak tot onteigening

Met alle eigenaren en rechthebbenden is minnelijk overleg gevoerd. Er zijn meerdere schriftelijke aanbiedingen gedaan aan elke eigenaar en/ of rechthebbende gericht op de verwerving van de van deze eigenaar benodigde eigendommen of daaraan verbonden rechten. Ondanks de overleggen die zijn gevoerd is

tot op heden nog niet met alle rechthebbenden en belanghebbenden tot overeenstemming gekomen. Het lijkt tevens niet waarschijnlijk dat op korte termijn alsnog met betrokken partijen overeenstemming kan worden bereikt. Hierdoor is onteigening noodzakelijk.

2.1 Provinciaal Inpassingsplan

De planologische grondslag van de onteigeningsbeschikking is gelegen in het Provinciaal Inpassingsplan Water en Natuur Zuidelijk Westerkwartier. Dit PIP is op 19 december 2018 vastgesteld door Provinciale Staten. Het PIP is onherroepelijk. Sinds de invoering van de Ow op 1 januari 2024 is het PIP onderdeel van het tijdelijk deel van het omgevingsplan van de gemeente Westerkwartier, gelet op artikel 22.1 Ow en artikel 4.6 Invoeringswet Omgevingswet.

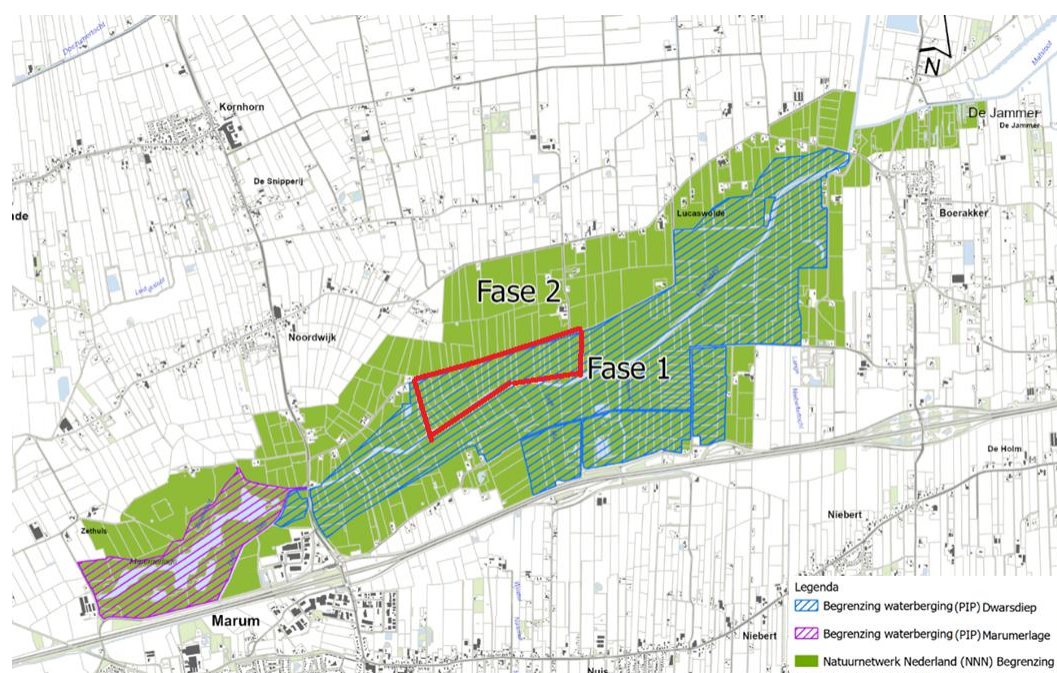
2.2 Functies

Aan de te onteigenen percelen zijn de volgende functies (in het PIP: bestemmingen) toebedacht in het PIP:

Grondplannummer:	Functie:
1	Natuur, Waterstaat-Waterberging
2	Natuur, Waterstaat-Waterberging
3	Natuur, Waterstaat-Waterberging
4	Natuur, Waterstaat-Waterberging
5	Natuur, Waterstaat-Waterberging
6	Natuur, Waterstaat-Waterberging, gedeeltelijk Archeologie-5
7	Natuur, Waterstaat-Waterberging, gedeeltelijk Archeologie-5
8	Natuur, Waterstaat-Waterberging, gedeeltelijk Archeologie-5
9	Natuur, Waterstaat-Waterberging, gedeeltelijk Archeologie-5
10	Natuur, Waterstaat-Waterberging, gedeeltelijk Archeologie-5
11	Natuur, Waterstaat-Waterberging, gedeeltelijk Archeologie-5
12	Natuur, Waterstaat-Waterberging, gedeeltelijk Archeologie-5

2.3 Plangebied

Op de onderstaande afbeelding is met de groene arcering het plangebied, zijnde deelgebied Dwarsdiep, weergegeven. Het onteigeningsplan heeft betrekking op de percelen die globaal zijn gelegen binnen de begrenzing van de rode omlijning. De te onteigenen percelen zijn gelegen binnen de aanduiding fase 1. Deze fase omvat de gecombineerde opgave van waterberging en natuur. De aanduiding fase 2 heeft betrekking op het NNN buiten de waterberging.

3. Toelichting ontwikkeling, gebruik of beheer van de fysieke leefomgeving

3.1 Bestaande situatie

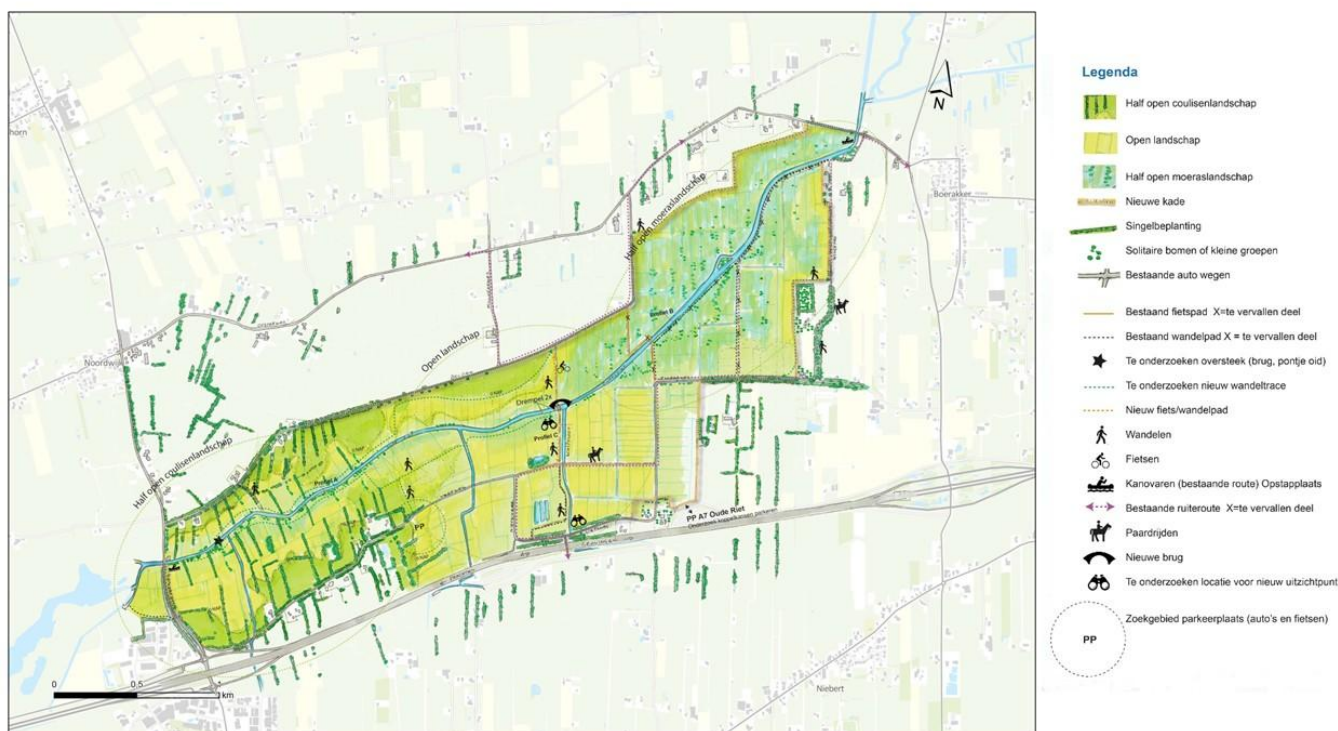
Alle te verwerven percelen worden momenteel gebruikt als grasland.

3.2 Wijze van planuitvoering

Op de hieronder geprojecteerde inrichtingsschets is globaal de wijze van planuitvoering inzichtelijk gemaakt voor het Dwarsdiep. De te onteigenen percelen vallen allen binnen het "open landschap"; de wijze in van inrichting en te treffen maatregelen zijn daarmee gelijk voor alle grondplannummers.

Voor de gewenste toekomstige situatie is het van belang dat de afwatering van de omgeving goed geregeld is. In normale omstandigheden en bij inzet van de waterberging moet het gebied rond het waterbergings- en natuurgebied kunnen afwateren. Aan de andere kant stellen de opgaven voor het beekmilieu (Kaderrichtlijn Water) en de natuur op het land (Natuurnetwerk Nederland) voorwaarden aan de waterhuishouding en vormgeving van de beek. Met de volgende maatregelen wordt gezorgd voor zowel een goede afwatering als voor verbetering ten gunste van een gevarieerder beekmilieu en de natuurkwaliteit:

- Ten behoeve van een verhoging van het waterpeil, wordt een deel van de binnen dit gebied liggende watergangen verondiept, afgesloten of gedempt. Zij hebben geen functie meer voor de afwatering van omliggende gebieden. Dit is met uitzondering van de hoofdwatergangen, die een afwaterende functie voor de omgeving hebben.
- De hoofdwatergangen met een afwaterende functie voor de omgeving worden verondiept, het peil in deze sloten binnen het natuurgebied wordt opgezet. De slootkanten krijgen waar mogelijk een bredere oeverzone.

Binnen dit te onderscheiden gebied is voorzien is de wijze van planuitvoering als volgt:

- In dit open landschap zijn jaarlijks gemaaide natte schraallanden en vochtige hooilanden te vinden. Er liggen kansen voor versnelde ontwikkeling van soortenrijke hooilanden, door de voedselrijke bovenlaag van de bodem te verwijderen. De hooilanden worden in de toekomst gemaaid met machines die onder natte omstandigheden kunnen werken.
- Op de hoogste delen is afhankelijk van de draagkracht van de bodem, mogelijk een beperkt deel van het jaar, ruimte voor begrazing van het kruidenrijke grasland.
- Wilgenstruwelen volgen lokaal het landschapspatroon van de beek en van de (verondiepte) sloten. Lokaal staan verspreid elzen, maar niet in uitgebreid singelverband.
- Sloten die niet worden gedempt, krijgen de kans om te verlanden.
- Op moeilijk te maaien gebiedsdelen langs de beek ontstaan grote zeggenvegetaties.

- De beek ligt gelijk aan het omliggende landschap; niet meer diep ingesneden zoals in het westelijk deel.

Ter plaatse van de te onteigenen percelen wordt het beekprofiel aangepast. De beekbodem wordt opgehoogd. De oevers krijgen een gevarieerd talud met steile en flauwe oevers. De oevers komen lokaal meer landinwaarts te liggen. In de beek worden driehoekskribben aangebracht om nog meer variatie in het beekprofiel aan te brengen. Aan de oostzijde komen twee drempels die het waterpeil in de beek opstuwen. De kade langs de beek aan de oostzijde wordt afgegraven.

Op het grootste deel van de te onteigenen percelen worden de sloten gedempt (met uitzondering van de laagste delen). Op de laagste delen krijgen de sloten een oplopende bodem met flauwe oevers. Op een deel van de percelen wordt de bovenlaag afgeplagd. De exacte locatie en diepte wordt nog bepaald door middel van veldonderzoek, zodra de percelen toegankelijk zijn voor betreding. Het verwijderen van de bouwvoor en het verschralingsbeheer betekent dat het nutriëntengehalte binnen het NNN laag is. Het maaisel is hooguit geschikt als strooisel. Tot slot is aan de oostzijde een recreatieve ontsluiting (noord-zuid) gesitueerd op de percelen. Door opzetting van de grondwaterstand en een hoog oppervlaktewaterpeil is de draagkracht beperkt en zijn de gronden enkel in de zomermaanden begaanbaar. De rest van het jaar staat het water vlak onder of op het maaiveld. Op de percelen wordt daarmee herstel van de gradiënt van beekdalhooilanden gerealiseerd, wordt uitspoeling van nutriënten in beekdal teruggedrongen, is sprake van herstel van de waterhuishouding, en invulling uitbreidingsdoelstelling VHR doelsoorten.

4. Tenaamstelling onteigening

De onteigening zal plaatsvinden ten name van de provincie Groningen.